

Кірдельова К.А.,
студентка 5 курсу,
6 групи, слідчо - криміналістичного інституту
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ - ФЕНОМЕН ЧИ ЯВИЩЕ?

Ключові слова: злочинність, суспільне явище, феномен злочинності

Keywords: criminality, social phenomenon, phenomenon of crime

Анотація: досліджено проблему природи злочинності, висвітлено різні точки зору стосовно її предметності, а також належності до суспільного (соціального) явища як такого

Annotation: the problem of the nature of crime is researched, different points of view on its objectivity, as well as belonging to the social phenomenon

Злочинність - центральне поняття кримінології. Існуючи і відтворюючись у суспільстві, вона пронизує різні його сфери, різні громадські ставлення. Усталеною точкою зору є така, що тлумачить злочинність як історично мінливе, соціальне явище, яке являє собою систему передбачених кримінальними законами діянь, що вчинюються на певній території або серед членів певних соціальних груп упродовж певного проміжку часу.[1] Протидія злочинності є об'єктивною потребою суспільства, що будує правову державу. Головний напрям цієї протидії – запобігання злочинності, усунення причин та умов, що її породжують і сприяють її різноманітним проявам. Та досягти цієї мети неможливо без встановлення суті та природи самого явища злочинність.

Коли ми говоримо про філософію злочину, то мова йде про дію, яка безпосередньо пов'язана з людиною поза зв'язком із зовнішнім світом, тобто про “чисту дію”. Оскільки саме феноменологічний підхід дозволяє відкинути «зайві нашарування» на відповідному мисленнєвому образі – властивості, ознаки, які є вторинними, побічними або ж не є універсальними для досліджуваного об'єкта.

Явище, з точки зору теорії пізнання - це зовнішня сторона суцього, яка виражає лише його риси. Подібне розуміння злочинності обмежує пізнання сутності даного феномена дослідженням лише його зовнішніх проявів. Таким чином, розглядати злочинність як явище недостатньо. [2]

На сьогодні, деякі автори намагаються змінити та заново переосмислити, поставити під сумнів деякі постулати, що стосуються визначення злочинності, її сутності, природи тощо. Визнання того факту, що злочинність має соціальну природу, є, безперечно на перший погляд, оскільки мова йде про те, що вона існує тільки у людському суспільстві: особи, які вчиняють злочин та особи, на інтереси яких вчинюються посягання – члени соціуму. Але заперечення проти тлумачення злочинності як “соціального явища” має також місце.

Адже суспільними (соціальними) явищами зазвичай називають такі, що є комплексним проявом природних (об'єктивних) і суб'єктивних (людських) чинників, наприклад голод, епідемія, фінансова криза, а також ті, які є безпосереднім результатом активності людей. Останні, виходячи з їхньої предметної сутності, що полягає у людській активності, навряд чи правильно також іменувати безстороннім терміном «явище», тобто такими, що виявляються самі по собі. Насправді ці прояви є людськими, «рукотворними», мають місце лише як вияви активності людей.[3]

З цієї точки зору їхня предметність, як і злочинності в цілому, має бути відображена у сутнісному понятті феномену. Феномен передусім є філософським поняттям, воно є основоположним для феноменології (Е.Гуссерль, Ф.Брентану).

У своїй найпростішій формі феноменологія намагається створити умови для об'єктивного вивчення того, що зазвичай вважається суб'єктивним — свідомості та таких її проявів, як судження, сприйняття та почуття. Саме тому злочинність можна тлумачити як феномен у виді неприйнятної та небезпечної для суспільства масової, відносно стійкої, різнообумовленої кримінальної активності частини членів цього суспільства. Слід підкреслити, що з цієї точки зору злочинність буде розглядатися як конкретний акт свідомості, індивідуальне психічне ставлення людини до вчинюваного нею діяння. Можна сказати що злочин - це проявлене зовні діяння, тоді як злочинність - внутрішня схильність індивіда до вчинення злочинів, його сформована властивість поступати в певних ситуаціях злочинно.

Теоретично не можна виключити існування людей, зовсім не схильних до вчинення злочинів, чого не можна сказати про суспільство. Якщо злочинний потенціал окремої людини, в принципі, може дорівнювати нулю, то злочинність суспільства завжди має абсолютну величину.

У системі суспільних відносин криміногенні та антикриміногенні явища і процеси взаємопов'язані та співвідносяться як діалектичні протилежності. Вони одночасно впливають на суспільну свідомість, однак відображаються, сприймаються та оцінюються колективним розумом по-різному. Відображення, сприйняття та ставлення людей до суспільства, його норм, цінностей, відносин між людьми завжди суб'єктивне.[4]

Отже, злочинність залежно від рівня наукової абстракції, а також від завдань, що стоять перед дослідником, може розглядатись і як явище соціального буття, і як феномен групової або індивідуальної девіантної поведінки.

Список використаних джерел:

1. Кузнецова Н.Ф. Преступление и преступность / Кузнецова Н.Ф. - М.: Изд-во Моск. унта, 1969. - 232 с.

2. Литвинов О.М. Злочинність як об'єкт феноменологічного аналізу / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов // Право і Безпека. - 2015. - № 3. - С. 6-10.

3. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика У 3 кн. Кн. 3: Практична кримінологія / Закалюк А.П. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. — 320 с

4. Головкін Б.М. Причинність у системі детермінації злочинності / Б. М. Головкін. // Теорія і практика правознавства. - 2014. - Вип. 1.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017